Activiteitenverslag 2018

DIERENARTSEN ZONDER GRENZEN | VETERINAIRES SANS FRONTIERES

BELGIUM

(© Hervé Bossy)

Dit is úw resultaat

Wat u met uw steun mogelijk maakt? Dat ziet u **als u naar de dieren kijkt**. Dat hoort u **als u met de veehouders praat**. U zorgt dat kansarme Afrikaanse veehouders zélf hun armoede overwinnen. U gaf hún ondernemingszin een kans. Dankzij **dieren, opleidingen, materiaal en dierengezondheidszorg** produceren ze nu genoeg voedsel. Voor zichzelf én voor de markt. Ook hun inkomen groeit dus. Zetten we dat ook na 2018 verder met nog meer boeren en dieren?

Met uw steun vaccineerden onze lokale privédierenartsen en dierenverzorgers in 2018 maar liefst **13.877.705** dieren.

U hielp
5.866.996
families

U deelde
16.233 dieren uit

U begeleidde
1.406
dierenverzorgers

U omkaderde
83 privédierenartsen

© Wouter Elsen

Het is ook uw zaak

Met duizenden zijn ze. De Belgische studenten die elke donderdag de straat op gaan voor het klimaat. Ze eisen een ambitieus beleid tegen de opwarming van het klimaat. Ook mijn kinderen doen mee. En ja, ik ben er trots op. Waarom? Van mijn collega's in Afrika weet ik hoe dodelijk de gevolgen van de klimaatverandering zijn: elke week doet de klimaatverandering mensen sterven in de landen waar wij werken. Nu al.

De klimaatverandering is overal voelbaar

Als u veehouder bent, dan weet u hoe moeilijk het is als de woestijn oprukt. Dieren en hun herders leggen steeds grotere afstanden af op zoek naar water en graslanden. En als vitale middelen schaars worden, dan is een conflict de volgende stap. Gevolg? Mensen vluchten voor oorlog en armoede. De sterksten komen – met een beetje geluk – aan in Europa. Na weken of zelfs maanden zwerven, lijden en angst. Er is een veel grotere groep die vlucht naar een buurland. 86% van de vluchtelingen wordt opgevangen in ontwikkelingslanden. Dat is ook wat de campagne #AllemaalMensen van 11.11.11 toonde.

... en doet mensen vluchten

U helpt de **oorzaken van dat vluchtelingendrama** aan te pakken via Dierenartsen Zonder Grenzen. Dankzij u wordt onze missie tastbaar: dieren gezond houden en (agro-)veehouders in het Zuiden sterker maken. Met veelbelovende activiteiten werken de veeboeren aan een **fatsoenlijk inkomen**. Meer nog: met uw steun laat u veeboeren hun ervaringen en **oplossingen delen**. Ze doen dat met beleidsmakers, jongeren, veehouders en het grote publiek in Europa. Want goede ideeën en oplossingen moeten juist wél migreren.

Bedankt

Al dit werk is alleen mogelijk door de steun van onze openbare en particuliere schenkers. Van harte bedankt daarvoor. Elke donatie, elke subsidie telt en we gebruiken die met 100% respect. Hartelijk dank voor uw vertrouwen.

Wil u meer feiten, verhalen en resultaten van uw steun in 2018? Die geef ik u graag op de volgende pagina's. Want ons resultaat is uw resultaat.

Marc Joolen
Directeur van Dierenartsen Zonder Grenzen

In dit activiteitenverslag gebruiken we de mannelijke vorm als neutrale vorm. Hij verwijst dus zowel naar vrouwen als naar mannen.

Totaal budget:
9,4 miljoen euro

92 personeelsleden,
waarvan 18 in Brussel

Actief in 8 landen
in Afrika

Informatie, sensibilisering,
educatie en beleidsbeïnvloeding
in België

© Hervé Bossy

Studenten zijn de toekomstige bewakers van onze voedselzekerheid België

Kent u een student dierengeneeskunde, dierenzorg of een toekomstige landbouwdeskundige? Laar hem dan ook Dierenartsen Zonder Grenzen kennen. Al sinds 2007 werken we samen met Belgische studenten om ons doel te bereiken. We sensibiliseren studenten rond drie levensreddende thema's: de wereldwijde uitdagingen die te maken hebben met voeding, voedselsoevereiniteit en duurzame familiale veeteelt. Het theoretisch kader daarvoor is het **One Health-concept**.

Studenten van vandaag zijn de landbouw- en dierexperten van morgen. Hun beslissingen hebben een impact op mensen in het Zuiden. Want in een mondiale wereld met mondiale voedselsystemen hebben onze keuzes ook elders een grote impact. Daarom moeten deze studenten de juiste kennis hebben om onderbouwde keuzes te maken. Het gaat dan niet alleen om duurzame productiesystemen. Ook de manier waarop we consumeren speelt een belangrijke rol. Die hele context geven we ze mee via onze sensibiliseringsacties. Het uiteindelijke doel? Dat studenten later ook beroepsmatig hun engagement tonen en hun kennis inzetten voor het verbeteren van de gezondheid van mens en dier in het Zuiden.

Activiteiten voor en door studenten

Elk jaar organiseren de studenten verschillende sensibiliseringsacties op hun campussen. Soms via film, debatten of conferenties. Ook via ontmoetingen met onze partners of bezoeken aan familieboerderijen.

In het schooljaar 2017-2018 organiseerden we een wedstrijd voor studenten aan twee Vlaamse landbouwhogescholen Hogent en Thomas More. De winnaars vertrokken op uitwisselingsreis naar Rwanda. Zo'n reis is echt geen snoepreisje. De uitverkoren studenten bezochten onze projecten en ontmoetten de werknemers van onze lokale partnerorganisaties. Zo'n reis doet ze nog beter beseffen voor welke uitdagingen de Afrikaanse veehouders staan. Eens terug in België spelen deze "ooggetuigen" een grote rol in de sensibiliseringsactiviteiten waarmee we nieuwe studenten en beleidsmakers duidelijk willen maken dat we duurzame voedselsystemen in het Zuiden echt moeten versterken. En dat de sleutel daarvoor ook bij ons ligt.

One Health : 1 gezondheid
Als het goed gaat met mens en dier, dan gaat het goed met het milieu. Omgekeerd geldt helaas ook.
Daarom versterken we de relatie tussen geneeskunde, dierengeneeskunde en klimaat. Dat is in essentie het idee achter One Health. Zo verbeteren we gezondheidssystemen en voorkomen we epidemieën en de overdracht van ziektes van dier op mens.
U streeft met ons naar een grotere voedselzekerheid voor gemeenschappen in het zuiden en een duurzame familiale veeteelt. Om dat te bereiken is het idee achter One Health een leidraad. We passen dit concept zowel toe in sensibiliseringsacties als bij onze projecten in Afrika. Daar ligt onze focus op het verbeteren van de gezondheid van de veestapel. Een gezonde veestapel, betekent immers een gezondere gemeenschap!

Laura Whitney Mottola, studente voedingsmiddelentechnologie in Melle bezocht de projecten van Dierenartsen Zonder Grenzen in Rwanda

"Voor je naar een land gaat, heb je wel wat verwachtingen. Ter plekke blijken dat vaak vooroordelen en misvattingen te zijn. Deze reis maakte me daarvan bewust. In het land zelf ontdek je dat er eigenlijk niet zo een groot verschil is tussen 'wij' en 'hen'. Alleen al die ontdekking brengt dichter bij elkaar."

2018 IN CIJFERS

In 2018 organiseerden we **29 activiteiten** in Vlaanderen en Wallonië voor studenten aan landbouwhogescholen en faculteiten diergeneeskunde.
We bereikten zo **1.825 studenten**.

DE WEDSTRIJD

3 stappen

(1) **Poster**
(2) **Video**
(3) **Presentatie voor een jury**

↓ ↓

Voor studenten uit Vlaamse landbouwhogescholen	Voor studenten uit Franstalige diergeneeskundige faculteiten
15 kandidaten • **5** winaars • Bestemming **Rwanda**	• **7** kandidaten • **3** winaars • Bestemming **Burkina Faso**

↓

8 sterk gemotiveerde influencers, klaar om te pleiten voor duurzame voedselsystemen

Kleine veeteelt, grote stap vooruit

Burundi

In Burundi zijn meer dan 4,7 miljoen mensen niet zeker van hun dagelijks voedsel. En dat terwijl dat eigenlijk vermeden kan worden. Via onze lokale partners proberen we daar iets aan te doen maar jammer genoeg zijn er nog meer plaatsen waar onze partners niet actief kunnen zijn dan wel. Naast onze hoopgevende activiteiten, is de globale situatie voor huishoudens de laatste tijd erger geworden. 23% van de totale bevolking is 'zeer arm' en 37% kan als 'arm' worden bestempeld. Van die meest kwetsbare groepen zit 60% in gebieden die leven van landbouw en veeteelt. Er is ook een middenklasse waartoe slechts 29% van de Burundese bevolking behoort. Tot slot is er een groep van 11% die wordt beschouwd als redelijk kapitaalkrachtig.

Vooruit met de geit!

In 2016 lanceerde de Burundese overheid een programma om de opbrengsten uit de landbouw te vergroten. Dat is niet makkelijk in Burundi. De sterke bevolkingsgroei zorgt immers voor een hoge druk op de beschikbare gronden. Organische meststoffen zouden de vruchtbaarheid van de gronden kunnen verhogen. Maar dan moeten die meststoffen er wel zijn. Chemische meststoffen zijn geen optie. Die investering is veel te hoog en slecht voor het milieu. Wat is dan wel de oplossing? Veeteelt.

In 2018 waren we via onze lokale partners actief bij kwetsbare huishoudens in vier gemeenschappen in de provincie Ngozi. De geselecteerde huishoudens kregen elk vier geiten. Ze kregen ook opleiding over technieken rond landbouw en veeteelt. Er waren ook infosessies over voeding, gezondheid en milieu. Sinds 2014 kregen al 700 families een duwtje in de rug. U maakte het mogelijk dat daar in 2018 nog eens 426 kwetsbare gezinnen bijkwamen.

Eerst vier geiten. Wat daarna gebeurt, is spectaculair

De eerste groep van 700 families bouwde dankzij de kleinveeteelt een grotere autonomie op. **Met de uitwerpselen van de geiten bemesten ze de grond, wat zorgt voor een beter rendement op hun akkers.** Ze kweken nu extra gewassen zoals bonen, aardappelen en groenten. Met de geiten werd gekweekt. En dat zorgde dat het vaak lukte om twee tot drie geiten te verkopen. Het resultaat is duidelijk: een hogere landbouwproductie + de verkoop van kleinvee = een hoger inkomen. 80% van de huishoudens slaagde erin om – dankzij de hogere inkomsten – varkens, koeien of kippen te kopen. Andere gezinnen kochten nieuwe gronden om hun landbouwactiviteiten uit te breiden. De betrokken gezinnen ontwikkelden zich van kwetsbare, arme gezinnen naar kleine voedselproducenten. Het herwonnen respect van de gemeenschap drijft hen nog verder.

De positieve resultaten bij de eerste groep motiveerde 426 nieuwe families om systematisch de nieuwe landbouw- en veeteelttechnieken toe te passen. En om zo voor eens en altijd uit de armoede te geraken.

2018 IN CIJFERS

Het project breide uit **426 nieuwe kwetsbare huishoudens**

U leest het goed: er werden **2,7 keer meer bonen** geproduceerd.

Elke familie kreeg vier geiten. In totaal werden **1.704 geiten verdeeld** binnen de projecthuishoudens.

De eerste projectgroep heeft **161 geiten overgedragen** aan nieuwe families.

De eerste projectgroep verkocht in totaal **1.631 geiten**

Joselyne Minani, geitenkweker

"Voor ik steun kreeg van Dierenartsen Zonder Grenzen, bewerkte ik mijn grond wel. Maar de opbrengst was laag. Ik had geen dieren en dus ook geen meststof. Mijn kinderen? Die kregen maar 1 maaltijd per dag. En wat als ze ziek werden of kosten voor school hadden? Dan moest ik geld lenen. Of het weinige dat ik had verkopen. Zelfs kleren voor mezelf en de kinderen waren een luxe die ik me zelden kon permitteren. **Een paar geiten hebben dat helemaal veranderd.** Hun mest gebruik ik om de grond vruchtbaarder te maken. De oogst van bonen, aardappelen en mais is duidelijk beter. Een deel van de oogst gebruik ik voor onze eigen maaltijden. Een ander deel verkoop ik op de markt. Ik ben beginnen kweken met de geiten en heb er al een aantal doorgegeven aan andere families. Nu heb ik er nog altijd zeven. Ik heb nu ook een ziekteverzekering en kan de kinderen naar school sturen. Plannen? Als alles goed gaat wil ik een koe kopen en beginnen met het kweken van kippen en konijnen. Het verschil met vroeger is dat ik **dankzij een zetje in de rug nu zelfstandig mijn eenvoudige droom waarmaak.**"

Mmm... melk

Burkina Faso

In Burkina Faso kampt men sedert enkele jaren met intensieve en terugkerende droogtes. Hierdoor daalt de kwaliteit van de grond en gaat de productie van veevoedergewassen achteruit. Toch blijft veeteelt een belangrijke economische activiteit in Burkina Faso die zorgt voor lokaal, kwaliteitsvol vlees. Lokaal geproduceerde melk blijft echter ver achter. Bijna alle geconsumeerde melk is in poedervorm geïmporteerd. Dat kan anders, maar dan moet de kwaliteit van de lokale melk omhoog. Goede melk is niet alleen een belangrijke voedingsbron maar helpt ook in de strijd tegen ziektes als tuberculose.

Daarom ontwikkelde Dierenartsen Zonder Grenzen een strategie om de kwaliteit van de melk te verbeteren. Die strategie is aangepast aan de specifieke productiesystemen in de regio. Het doel? Dat is tweeledig: enerzijds de **kwantiteit verhogen en tegelijk de kwaliteit van de melk garanderen**. Van verwerking tot en met consumptie. De strategie start met het opwaarderen van de veestapel en het samenbrengen van de spelers in de melkketen, met name de veehouders, ophalers, de melkerijen en de verkopers.

Tien keer meer melk

Voor een hogere melkproductie zijn er opleidingen rond veevoer en behandeling van de veestapel. Om de productie te verhogen organiseren ze de **ophaling van de melk nu met motoren en melktanks**. Melkerijen verwerken daardoor tien keer meer melk die wordt verkocht op de lokale markt. Om de kwaliteit van de melk te verbeteren werden ook vormingen rond hygiëne georganiseerd.

Getest en goedgekeurd

Om de kritieke besmettingspunten in de melkketen te identificeren, voerden we fysiochemische en bacteriële testen uit. Het nationale melkcontrolecentrum in Burkina Faso controleerde de melkkwaliteit via periodieke analyses gedurende zes maanden. Wat bleek? De melkfabrieken die deel uitmaken van het project (en hoofdzakelijk gerund worden door vrouwen) produceerden gepasteuriseerde melk die voldoet aan de kwaliteitseisen van het programma. En ook aan de internationale normen. Meer dan 2000 vluchtelingenkinderen kregen gezonde melk van lokale productie.

Ba Safiatou, werkneemster in de melkfabriek in Dori

"Na mijn scheiding was het moeilijk om rond te komen. Om mezelf en mijn zoon te onderhouden, verkocht ik pap. Maar dat bracht niet voldoende op. Een vriendin van mij werkte in de melkerij in Dori en vroeg me of ik daar ook wilde werken. Het bleek een kantelpunt. Eindelijk bouw ik weer aan een toekomst voor mij en mijn zoon.

Ik werk nu bijna twee jaar in de melkfabriek, samen met een twintigtal andere vrouwen. Ik leerde al enorm veel over de behandeling van melk. Sinds ik hier begon, heeft de fabriek al veel vooruitgang geboekt. Ook de winst steeg. Onze melk is lokaal een succes. Dat komt vooral omdat we leerden hoe we met zorg en hygiëne de melk moeten verwerken.
Mijn werk bij de melkfabriek heeft me enorm vooruit geholpen. Op financieel vlak. Maar vooral **als mens en op moreel vlak**. Ik heb weer hoop en dat is een heel kostbaar goed."

Noodoperatie ‘cash voor opleiding’

Mali

Met 50 miljoen stuks heeft Mali een enorme veestapel. Zelfs één van de grootste in West-Afrika. Meer dan 80% van de bevolking is voor hun voedsel en inkomen afhankelijk van de veeteelt. De gezondheid van dat vee is daarom van cruciaal belang. Maar ook hier gooit de klimaatopwarming roet in het eten door het veranderende regenpatroon. Het regent niet alleen niet genoeg, de regen is ook niet gelijk verdeeld over het land. Het aantal gronden dat gebruikt kan worden voor veeteelt daalt hierdoor dramatisch sinds 2017. **Er is nu dus water te kort en ook grasland**. In het bijzonder voor de veehouders in de regio’s Mopti, Tombouctou en Gao zijn de gevolgen voor hun 1,6 miljoen runderen, 2,2 miljoen schapen en 2,8 miljoen geiten niet te overzien. . Een kleine tegenslag is genoeg om hen in hongersnood te storten.

Daarom werken we samen met de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en de lokale boeren aan een noodprogramma. We selecteerden 125 van de meest kwetsbare dorpen om deel te nemen.

Maar liefst 9.000 kwetsbare veehouder-families volgden een opleiding om hun traditionele technieken aan te passen aan de nieuwe klimaatcontext. Ze kregen ook elk **76 euro om hun veestapel opnieuw aan te vullen en veevoeder te kopen**.

Een 1.000-tal andere huishoudens kregen 137 euro om een koe of twee tot drie schapen of geiten te slachten. Deze ‘destockage’ van verzwakt vee is een noodstrategie in lange droogteperiodes. Het vlees van de geslachte dieren wordt gecontroleerd en wordt erna verdeeld onder de meest arme gezinnen. In 2018 kregen **3.200 gezinnen met ondervoede kinderen dankzij deze noodingreep 25 kg vlees**.

Nana Diawara, veehoudster in de gemeenschap van Fatoma bij de Cercle de Mopti

“De droogte-periode die we moesten overbruggen was veel langer dan normaal. Sinds januari 2018 waren onze voedselvoorraden op. We hebben toen drie schapen verkocht om toch iets te eten te hebben. De hulp van Dierenartsen Zonder Grenzen kwam precies op het goede moment. Want met dat geld kon ik mijn kudde weer opbouwen. Na mijn opleiding kreeg ik 137 euro. Ik heb 3 geiten gekocht voor 99 euro. De rest ging naar voer. Met deze investering heb ik weer een kudde en kan ik me voorbereiden op de volgende crisis. Ik heb bovendien nieuwe technieken geleerd om te kweken. Ik weet nu ook veel beter hoe ik mijn dieren moet verzorgen.”

OPERATIE ‘CASH VOOR OPLEIDING EN DESTOCKAGE’ 2018

7.999 individuele veehouders zijn **opgeleid in veeteelttechnieken**, waaronder ook 2.151 vrouwen

1.000 individuele veehouders kregen geld voor destockage, waaronder ook 140 vrouwen

1.851 stukken kleinvee en **371 runderen** zijn in het kader van destockage **geslacht**

56.680 kg vlees is verdeeld onder 2.267 deelnemers, waarvan 65 % vrouwen

© Koen Mutton

Een plan voor de seizoenstrek

Niger

Sinds 1993 heeft elke regio in Niger een land-inrichtingsplan. Zo'n plan zegt welke landbouw-, bosbouw- en veeteeltactiviteiten op welke plekken mogen worden uitgeoefend. In Niger hebben veehouders een prioritair gebruiksrecht op natuurlijke rijkdommen. Maar dit wordt niet altijd gerespecteerd. Bovendien dringen ze tijdens de seizoenstrek vaak de akkers van de boeren binnen en veroorzaken ze conflicten.

Hoewel deze ruimtelijke ordening al lang is voorzien, bestond zij tot voor kort nog niet voor alle regio's. In Dosso zet Dierenartsen Zonder Grenzen zich sinds 2012 in om ook hier tot een duidelijke regeling te komen. Zo kunnen **conflicten worden voorkomen en zorgt men voor een beter gebruik van hulpbronnen**. We werken hiervoor samen met de lokale autoriteiten.

Alle graslanden en waterpunten in een database

Regelgeving die niet gekend is, blijft sowieso dode letter. Daarom startten we met vormingen voor werknemers van lokale overheden over de Nationale Gids voor ruimtelijke ordening. Vervolgens maakten zij een stappenplan voor het hele proces en brachten ze de belangrijkste plaatsen en hulpbronnen voor de regio in kaart. Hierna bedacht men manieren om de gegevens te verzamelen voor elke soort omgeving. Tot slot werden deze gegevens geanalyseerd en geïnterpreteerd.

Na zes jaar werken, keurde de regering het Dosso-plan in november 2018 goed. Nu is er dus een database van alle hulpbronnen in de regio. Dat laat toe om die beter te beheren. Lokale overheden hebben nu zicht op graslanden en waterpunten (zoals waterputten, vijvers of pompstations). Ook weet men nu wanneer die moeten gerenoveerd of ontwikkeld worden. Veehouders kunnen zich veilig met hun kuddes verplaatsen op zoek naar water en gras via de doorgangen die vermeld staan in het register.

Getuigenis van een veehouder in het Dogondoutchi gebied

"Een landgebruiksplan hebben is een goede zaak. Het heeft ons enkele jaren gekost, maar vandaag hebben we een goed instrument, omdat het ontwikkeld is met de deelname van alle betrokken actoren in elke fase. Deze regeling garandeert veilige doorgangen voor de toegang tot graslanden en waterpunten. Dat is voor ons een grote stap voorwaarts. We hopen ook dat dit de autoriteiten in staat stelt om een aantal graslanden aan te leggen en dat we binnenkort toegang zullen hebben tot grotere en veiligere graslanden."

© Tim Dirven

HET LANDINRICHTINGSSYSTEEM VAN DOSSO

Omvat **1.672** dorpen
= **2 miljoen** inwoners

LIJST VAN HULPBRONNEN

246 landelijke waterputten om het vee water te geven

5 pompstations

500 poelen

138 graslanden met een totale oppervlakte van **93.513,28 hectare**

274 doorgangen (internationaal, nationaal, regionaal, departementaal) met een totale lengte van **3.862,36 km**.

Een trust beschermt de rechten van lokale boeren

Oeganda

In het noordoosten van Oeganda was het decennialang onrustig door etnische conflicten. Nu is er in Karamoja vrede en stabiliteit. Voor de veehouders die daar wonen houdt deze rust vreemd genoeg ook risico's in. Want **investeerders en industriële mijnbedrijven krijgen interesse in de graas- en weilanden**. Die zijn rijk aan onder andere mineralen. Eerder al zorgde de winning van kalksteen en marmer ervoor dat beschikbare gronden verdwenen. In Karamoja beheert men land op een traditionele manier. Dat gebeurt binnen de gemeenschap zelf, via culturele gewoontes en zonder eigendomsaktes. Dat werkt goed, zolang er geen externe investeerders zijn. In de nieuwe context worden lokale overheden echter verleid door de potentiële investeringen en kennen ze officiële landrechten en vergunningen makkelijk toe aan investeerders. En de lokale veehouders? Die zijn hun land kwijt zonder enige compensatie.

Rucodet: de oren, ogen en spreekbuis van de gemeenschap

In Rupa, in het Moroto district, verenigden de lokale veehouders zich in een 'trust'. Zo'n trust is een organisatie die de (land)rechten van een groep vertegenwoordigt. De trust heet 'Rucodet' en wordt ondersteund door Dierenartsen Zonder Grenzen en onze lokale partnerorganisatie. In 2018 verkreeg de trust een eerste eigendomstitel. Concreet betekende dit dat investeerders de lokale gemeenschappen niet langer kunnen negeren.

Eind 2018 wilde een investeerder eigenaar worden van 180 hectare grond zonder de lokale gemeenschap te consulteren. Rucodet fungeerde als tussenpersoon en vertegenwoordiger van de gemeenschap. Het trust gaf de bevolking correcte info en voerde de onderhandelingen met de investeerder. Het trust zorgt er voor dat veehouders hun rechten kunnen verdedigen.

"Iedereen zou zijn grond verloren hebben"

Is het dan sowieso slecht dat er investeerders komen? Natuurlijk niet. Maar het is dan wel de bedoeling dat ook de **lokale veehouders** daarvan profijt hebben. De doelstelling is dat veehouders zelf exploitatievergunningen krijgen om onderhandelingen te kunnen voeren met investeerders. Dat moet zorgen voor compensaties voor de lokale gemeenschap. Rucodet zet zich nu ook in om gezondheidsdiensten en scholing aan te bieden aan de lokale gemeenschappen. Een andere taak wordt ook om de inkomsten van de gemeenschap te beheren.

Waar Rucodet al bekend is, leveren ze goed werk. Maar er zijn nog veel inspanningen nodig om de trust bekend te maken in andere regio's. En dat is nodig. Alleen zo vermijden we dat de lokale boeren bestolen worden van hun eigendomsrechten. De natuurlijke rijkdommen veiligstellen, is een eerste stap naar een goed leven.

RUCODET IN 2018

Rucodet ertegenwoordigt
35.000
veehouders

8.000 hectare
grond worden beschermd door eigendomsrechten

Rucodet begeleidde
3 dialoogsessies met investeerders

Margaret Abura, veehoudster in het dorp Rata

"Het was op de markt. Daar hoorde ik de eerste keer iets vertellen over Rucodet. Deze trust is volgens mij onze reddende engel. Al acht jaar lang stelen speculanten en illegale mijnbedrijven onze gronden. En wij? Wij konden onze stem niet laten horen. Langs geen enkele weg konden we compensatie vragen. De investeerders gaven ook geen info over wat ze deden. Dat is vandaag anders. Investeerders vertellen nu welke mijnactiviteiten er plaatsvinden. Dankzij de opleidingen van Rucodet begrijpen we nu dat wij recht hebben op deze gronden. Iedereen hier zou zijn gronden verloren hebben als de trust er niet was geweest."

Een leven dankzij bijenkweek

Rwanda

Klein maar fijn. Een bij lijkt onooglijk in vergelijking met een geit of rund. Toch zijn het erg nuttige dieren. Daarom werken we sinds 2017 samen met de ngo "Association Rwandaise pour la promotion de Développement Intégré" (ARDI). ARDI is gespecialiseerd in het ondersteunen van rurale bevolking. Ze doen dat in de zuidelijke provincie van Rwanda. De bijenteelt is daarbij hun middel. De provincie is een bosrijk gebied en uitermate geschikt voor bijenteelt. Deze activiteit is **ideaal voor jongeren en vrouwen die moeilijk aan werk geraken** en zelf onvoldoende bewerkbare gronden hebben.

Samen met ARDI ondersteunen we zes coöperaties waarbij 159 bijenkwekers aangesloten zijn. We helpen hen bij het aanvragen van een **kleine lening van 1.400 euro bij een lokale micro-financieringsinstituut en we geven hen ook een financiële duw in de rug voor een bedrag van 700 euro**. Zo kopen ze nieuwe bijenkorven en dat verhoogt de productie van de honing. Onze lokale partner ARDI geeft technische ondersteuning aan de coöperaties. Er zijn opleidingen over moderne kweektechnieken en er is advies over hoe de hoeveelheid en kwaliteit van de honing beter kan. Na deze opleiding kunnen de bijenkwekers hun korven optimaal laten renderen en hun bijen gezond houden.

De traditionele bijenkorven worden stilaan omgezet in moderne korven. Het voordeel daarvan is dat de kwekers daarmee zowel de bijen en als de honingcyclus makkelijker kunnen opvolgen. Deze moderne korven slaan de honing ook beter op. Het resultaat is dat de honingproductie stijgt. En men oogst ook bijproducten als was en propolis. Van die bijproducten maken ze kaarsen, crème en zeep.

Dankzij Dierenartsen Zonder Grenzen is het inkomen van de kwekers significant gestegen. Zo verbeteren ook de levensomstandigheden van de leden van de coöperaties. In 2018 **oogstten de zes coöperaties samen 12.461 kg honing**. Dat is gemiddeld 78 kg honing per bijenkweker, wat zich vertaalt in een jaarlijks inkomen van ongeveer 273 euro. Er zijn ook mensen die nieuw starten. Voor hen gaat het om een nieuwe inkomstenbron. Die extra inkomsten investeren ze in hun andere landbouwactiviteiten. Ze kopen bijvoorbeeld nieuwe gronden of vee voor een uitbreiding van hun veestapel.

Jean Pierre Mpitabazenga, lid van de coöperatieve Kopabuhu in Huye

"Ik ben geboren in een arm gezin dat weinig grond had. Ik had de kans niet om de basisschool af te maken. Om het familie-inkomen aan te vullen ben ik gaan werken. Zonder opleiding vond ik geen stabiele job. Enkele jaren geleden ben ik dan bijen gaan kweken. Ik werkte op de traditionele manier. 13 korven leverde me 380 kg honing. In 2017 volgde ik een opleiding over moderne technieken en kreeg ik ondersteuning van Dierenartsen Zonder Grenzen. Een jaar leverde dat 760 kg honing op. Bijna een verdubbeling. Aan gemiddeld 3,25 euro per kilo vormt dat een inkomen van 2.467 euro. Dat is enorm veel geld. Ik ben begonnen met de bouw van mijn eigen huis. Dat heb ik allemaal te danken aan de inkomsten uit de bijenkweek."

TRADITIONELE BIJENKORVEN

- **Lijken sterk op natuurlijke korven** en zijn zo erg geschikt om bijen te vangen
- **Cilindervormig** met een opening aan één kant
- Alle bijen zitten in dezelfde ruimte
  - → **Opvolging door de kweker is niet mogelijk**
- **Raken makkelijk beschadigd** door regen en slecht weer.
- Bijen gebruiken zelf **9 kg honing** om **1 kg was** te produceren
  - → **Jaarlijkse honingproductie: tussen de 5 en 7 kg**
- Door het oogsten van de honing worden de wassen graten vernield waardoor de **bijen uitzwermen** om een nieuwe korf te maken.

MODERNE BIJENKORVEN

- Door de mens gemaakte korven; erg geschikt voor een hogere productie van honing.
- **Twee rechthoekige, op elkaar liggende kasten.** De **onderste** is voor de koningin en het leggen van eitjes. De **bovenste** is voor de werkbijen en is samengesteld uit verticale raten met bijenwas. De twee kasten zijn van elkaar gescheiden door een **'koninginnengril'** die voorkomt dat de koningin van de onderste naar de bovenste kast verhuist en kan uitvliegen.

  ↓ Koningin en werkbijen zijn van elkaar gescheiden;

  ↓ Opvolging van het proces door de kweker is eenvoudig dankzij het gebruik van raten.
- Bestand tegen weer en wind.
- De was in de raten wordt gerecycleerd waardoor de bijen **minder honing moeten produceren** voor de aanmaak van was
  - → **Jaarlijkse honingproductie: tussen de 35 en 60 kg**
- De was wordt niet vernietigd en de koningin kan niet uitvliegen dus de **bijen zwermen niet uit en de bijenkolonies blijven stabiel**
- De bijenkasten zijn **mobiel** en dus makkelijk te verplaatsen naar waar de condities het best zijn (i.f.v. het bloeiseizoen van verschillende bloemen).

Is er een dierenarts in de zaal?

Democratische Republiek Congo

Veeteelt in een land zo groen als Congo. Dat moet toch makkelijk zijn? Helaas zijn er veel zaken die het moeilijker maken om de dieren gezond te houden. Zonder ingrijpen is het onmogelijk om een rendabele veehouderij op te zetten. De problemen gaan onder andere over de privatisering van de medicijnen en voedselsupplementen voor het vee, het ontbreken van verplichte vaccinatiecampagnes en het gebrek aan gekwalificeerd personeel. In het bijzonder zijn er **weinig goed opgeleide dierenartsen**. En diegenen die er zijn, trekken naar de stad en werken voor de staat. Dat is op zich goed, maar daardoor zijn er maar weinig veeartsen om voor de veestapel van de veehouders te zorgen. Daarom geven de veehouders hun dieren zelf de nodige dierengeneeskundige zorg. Dat is verre van ideaal. De risico's voor de gezondheid van mens, vee en milieu groeien.

Hoog tijd dus om te zorgen voor meer lokale kennis. Dierenartsen Zonder Grenzen zet in op gediplomeerde dierenartsassistenten. Dankzij een microkrediet kunnen deze een eigen diergeneeskundige praktijk opzetten in rurale gebieden. Om hen te ondersteunen leiden we ook lokale dierenverzorgers op. Bovendien krijgen ze ook het nodige materiaal. Zo zijn er in afgelegen gebieden weer dierenverzorgers en **krijgen kuddes daar opnieuw de basiszorg** die ze nodig hebben om gezond te blijven.

De steun die de gediplomeerde dierenartsassistenten krijgen, gaat niet alleen over technische aspecten. Ze ontwikkelen ook hun managementvaardigheden.

- In de technische opleiding gaan theorie en praktijk hand in hand. Ze leren de meest courante ziektes bij vee te detecteren en te behandelen. Ze ontwikkelen zelfs de nodige chirurgische vaardigheden en veeteelttechnieken. Daarmee geven ze de veehouders een volledige zoötechnische begeleiding.
- En ook de opleiding in management bewijst haar nut. Om hun apotheek op een correcte manier te runnen, krijgen ze een basis mee over boekhouding, verkoop, en stockbeheer. Zo komt er eerst en vooral een goed businessplan. Dat maakt het verantwoord om een microkrediet te krijgen. Want er is meer zekerheid dat ze het kunnen terugbetalen.

Dierenartsen Zonder Grenzen volgt de dierenartsassistenten verder op. Opnieuw zowel op technisch vlak als de managementvaardigheden. We evalueren hun werk door te peilen naar de tevredenheid van de veehouders. We kijken ook naar hun doeltreffendheid in het kweken van en zorgen voor hun veestapel. Op basis van deze analyse volgen ze dan bijscholingen.

19 dierenartsassistenten opgeleid in 2018 (zes vrouwen en 13 mannen);

6 dierenartsassistenten in contact gebracht met de bank voor de aanvraag van een microkrediet voor een dierengeneeskundige apotheek;

Daling van het mortaliteitscijfer voor de veestapel van 5% in 2017 naar **2,53 %** in 2018

Stijging van de bijdrage van veeteelt in de inkomsten van de huishoudens betrokken bij het project; van 24.7% in 2017 naar **25,9 %** in 2018.

Safi Ngomora, dierenartsassistente in Katana

"In 2017 wezen de veehouders van het dorp mij aan om voor hun veestapel te zorgen. Ik kreeg een opleiding van Dierenartsen Zonder Grenzen. Zowel over veeteelt-technieken als het beheer van een apotheek. Sindsdien ben ik verantwoordelijk voor de gezondheid van het vee. Ik verdien tussen de 87 en 105 euro per maand. Daar kan ik van leven.

In december 2018 volgde ik zelfs een opleiding tot chirurg. Ik kreeg een microkrediet van 1.225 euro voor mijn diergeneeskundige apotheek. Ik ondersteun ook 20 lokale dierenverzorgers die in meer afgelegen gebieden werken. Ik hoop binnenkort een motor te kunnen kopen. Zo kan ik hen regelmatig opzoeken. De toekomst? Mag ik dromen van een dierenkliniek?"

Meer zekerheid over gezond vee

Tanzania

Wat als één dierenarts alle vee in een straal van 30 kilometer moet behandelen? Dat lukt uiteraard niet. In het noorden van Tanzania is dit nochtans de realiteit. Dat komt omdat er een fundamenteel tekort is aan opgeleide en gekwalificeerde privé-dierenartsen. Daardoor ligt de controle en de behandeling van het vee bijna volledig bij de overheid. Hun veterinaire teams bestaan over het algemeen uit een dierenarts en enkele lokale verzorgers. Maar ook hier is het aantal beperkt. Daardoor zien we het aantal ziektes in de kuddes toenemen. Niet-opgeleide veehouders doen wel hun best om zelf in te staan voor de zorg van het vee. Maar dat lukt niet genoeg. Medicijnen zijn steeds vaker van slechte kwaliteit.

Zo'n situatie sluit aan bij de kernactiviteiten van Dierenartsen Zonder Grenzen. We leiden lokale veehouders op tot dierenverzorgers. Die kunnen veel courante problemen al voorkomen en genezen.

In samenspraak met de dorpsoversten van 15 dorpen selecteerden we 42 kandidaten onder de lokale veehouders. Zij kregen een basisopleiding diergeneeskundige zorg. In de opleiding leerden ze ook correct medicijnen beheren en gebruiken. Met die kennis kunnen veehouders aan de slag als lokale dierenverzorgers. Daarna volgen ze regelmatig bijscholing. We focussen dan op drie thema's: het opsporen van ziektes, de regels en principes rond gebruiken en bewaren van medicijnen en tot slot verbeterde veeteelttechnieken. In samenwerking met de Vlaamse ngo Trias werkten we ook opleiding uit over commerciële strategieën. We werken sterk samen met de lokale overheid.

Wat brengt dat nu op? Vandaag leveren 42 lokale dierenverzorgers diergeneeskundige zorg aan de kuddes van 11.000 families. Voor 88% van deze families vormt de veeteelt de belangrijkste bron van inkomsten. Elke lokale dierenverzorger – zelf ook een veehouder – wordt elke week door gemiddeld twee families gevraagd. De meest voorkomende behandelingen zijn ontworming en castratie. Onder supervisie van de dierenarts schrijven de lokale dierenverzorgers ook zelf antibiotica voor en nemen ze deel aan nationale vaccinatiecampagnes. Ze zien toe op preventie van verspreiding van epidemiologische ziekten. Elke maand rapporteren ze aan het departement voor dierengeneeskunde in hun district.

© Tim Dirven

Yohana Alaisi, lokale dierenverzorgster in Ketumbeine

"Ik ben zelf veehouder en geef mijn dieren al altijd zelf dierengeneeskundige zorg. Ook voor de dieren van mijn buren deed ik dat. Maar vroeger had ik maar een beperkte stock aan medicijnen. Dankzij de opleiding en de lening die ik kreeg kan ik nu meer en beter de dieren verzorgen. Ik heb nu ook meer klanten en ben een eigen diergeneeskundige apotheek gestart. Ik lever kwalitatief goede medicijnen aan de andere lokale dierenverzorgers in de regio. Ik geef nog altijd de kuddes van de veehouders in de regio de basis-diergeneeskundige zorg. Maar ik kan nu dus meer dan vroeger."

42 lokale dierenverzorgers opgeleid die verantwoordelijk zijn voor de gezondheid van runderen, geiten en pluimvee in 15 dorpen

In het droogseizoen vaccineren lokale dierenverzorgers tot **20 runderen** en **50 à 100 geiten** per week

4 diergeneeskundige apotheken

België stuurt zijn dochters uit

Elk jaar doen een 30-tal jonge Belgen ervaring op in het Zuiden bij lokale projectpartners. Het Junior-programma maakt dat mogelijk. Dat is een programma van Enabel, het ontwikkelingsagentschap van de Belgische regering.

Amber Dierckx is zo'n Junior. Sinds oktober 2017 zit ze in Oeganda. Ze focust op monitoring en evaluatie voor Dierenartsen Zonder Grenzen. Zeg maar 'meten om te weten en om te verbeteren'.

"**Ik ben een echt Belgisch stadsmeisje**. Dat ik als Junior in het afgelegen Karamoja ging werken, was voor mijn omgeving verrassend. Maar ik ben hier in de eerste plaats bezig met mensen en monitoring. Ik ga na of we de doelstellingen halen zoals we aan de schenkers beloofden. We juichen goede resultaten toe, identificeren zwakke punten en proberen extra te ondersteunen en bij te sturen waar nodig. Ik werk veel met cijfers. Regelmatig bezoek ik boeren en dierenverzorgers om data te verzamelen en hen uitgebreid te bevragen. Hierdoor leerde ik al heel wat bij over dieren. Verder zorg ik ervoor dat alle informatie overzichtelijk bewaard wordt. Denk bijvoorbeeld aan lijsten van wie geiten ontving, contacten van dierenverzorgers of activiteitenverslagen. Ik breng ze samen zodat iedereen ze kan consulteren. Daarbij proberen we steeds meer digitaal te gaan. Zo werd ik een beetje de ICT'er van het kantoor.

Moroto is erg afgelegen. Het is nogal anders dan werken in België. Dat is niet altijd eenvoudig en soms raak ik wat gefrustreerd. **Maar ik heb geleerd dat er in Oeganda altijd een oplossing bestaat**. Soms moet je er lang op wachten of moet je je plannen helemaal omgooien. Maar elke keer leer je iets bij. Het is heerlijk om met collega's over die verschillen te praten. Ik herinner me dat ik vertelde wat een kattenbak is: een plastieken doos met speciaal zand en daar gaat de kat zijn behoefte doen... Hilariteit! Ze vinden het magisch hoe ik met cijfertjes kan goochelen in Excel. En ik bewonder hen om hun geduld en de drive die ze tonen om de gemeenschap vooruit te helpen.

Ons team bestaat volledig uit lokale Karimojong-mensen. Dat vind ik belangrijk. Ze spreken de taal en zijn hier opgegroeid. Ze hebben zelf als herder in de kraal overnacht en lange afstanden afgelegd met het vee om ze naar water en vers gras te leiden. Ze weten waarover ze spreken en hebben niet de vele vooroordelen waar mensen van de grote stad meestal mee naar Karamoja komen."

© Hervé Bossy

Klein en toch groot

Elke familie waarvoor u een verschil maakt is een reden om verder te werken. Dus ook als klein landje heeft België een rol te spelen. Toch is het nog beter om internationaal samen te werken. Daarom zijn we een onderdeel van het netwerk **Vétérinaires Sans Frontières International** (VSF International). In 11 landen hebben we dus een collega-organisatie. O.a. in Canada , Duitsland en Zweden. Samen zijn we actief zijn in meer dan 40 landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. De 12 lid organisaties werken met dezelfde filosofie: de familiale veeteelt en landbouw optimaliseren, om zo de levensomstandigheden te verbeteren van de armste bevolkingsgroepen. Bij VSF International draait het dus ook om een gezonde en duurzame relatie tussen mens, dier en milieu. Samen gaan we voor voedselzekerheid en -soevereiniteit in de wereld.

Ons netwerk zorgt voor **nog meer efficiëntie**. We stemmen met de andere 11 leden de locaties waar we actief zijn op elkaar af. We delen middelen, ervaring en kennis. Zo vergroten we de eigen capaciteiten en die van onze lokale partnerorganisaties. Samen staan we sterker.

De hoofdzetel van VSF International zit in Brussel, in hetzelfde gebouw als Dierenartsen Zonder Grenzen.

Meer info op

www **vsf-international.org**

Leef verder in Afrika

"Toen mijn vader stierf, heb ik een klein kapitaal geërfd. Aangezien ik geen naaste familie heb, raadpleegde ik mijn notaris. Die raadde me aan een testament op te stellen. Hij informeerde me ook over het bestaan van de formule "duolegaat". Zo kan ik nu een deel van mijn kapitaal nalaten aan een vriendin en de rest van mijn erfgoed aan 3 verenigingen die mij nauw aan het hart liggen. Dus ook aan Dierenartsen Zonder Grenzen. Ik waardeer hun waarden en activiteiten sterk. De filosofie van de ngo is: "gezonde dieren voor een wereld zonder honger". Het gaat om dierenwelzijn én dat betekent ook dat veehouders een evenwichtige voeding moeten krijgen en dat de kinderen gezond en geschoold moeten zijn. Wat mij het meest aanspreekt? Dat zijn de acties die gericht zijn op alleenstaanden of weduwen met kinderen. Dierenartsen Zonder Grenzen geeft hen de middelen om zich eindelijk een betere toekomst voor te stellen. Ver van honger en armoede."

M.-T. M. uit Linkebeek.

Voor al uw vragen over legaten, vraag vrijblijvend meer informatie aan Alexandra Goemans: 02 240 49 54 - a.goemans@vsf-belgium.org. In alle vertrouwen.

© iStock

DIERENARTSEN ZONDER GRENZEN | VETERINAIRES SANS FRONTIERES

BELGIUM

Visie
Gezonde dieren,
gezonde mensen

Missie
Het versterken van kansarme gemeenschappen in het Zuiden die van de veeteelt leven, om zo hun welzijn te verbeteren

Doe een gift
online of op onze bankrekening
BE73-7326-1900-6460 (CREGBEBB)

www.dierenartsenzondergrenzen.be

Volg ons op

U leest graag het financiële verslag?
Want de verhalen die u hier leest zijn pas echt mooi als de cijfers kloppen. En dat doen ze. Lees ons verslag op www.dierenartsenzondergrenzen.be of vraag het aan via info@vsf-belgium.org of +32 (0)2 539 09 89.

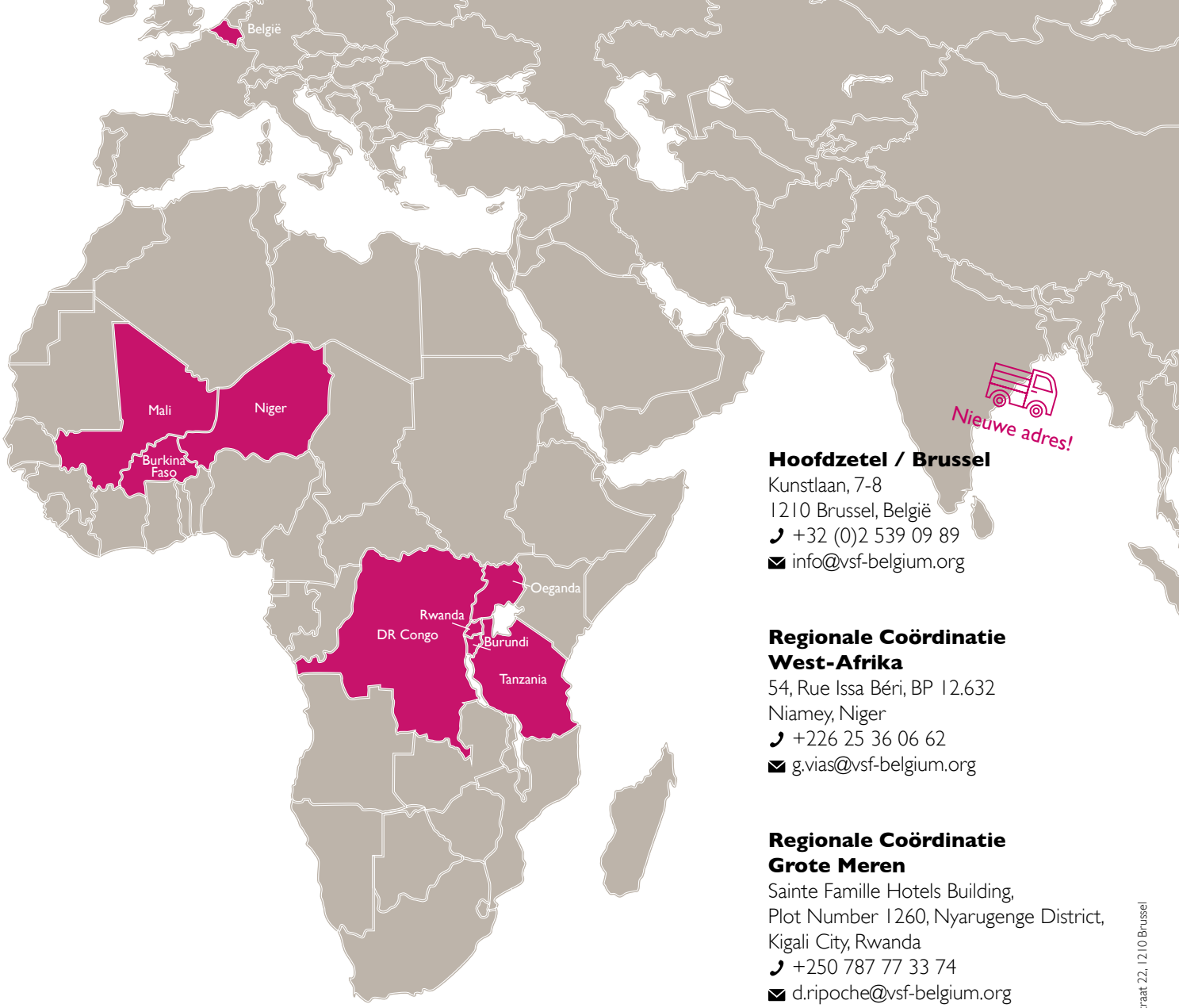

Nieuwe adres!

Hoofdzetel / Brussel
Kunstlaan, 7-8
1210 Brussel, België
+32 (0)2 539 09 89
info@vsf-belgium.org

Regionale Coördinatie West-Afrika
54, Rue Issa Béri, BP 12.632
Niamey, Niger
+226 25 36 06 62
g.vias@vsf-belgium.org

Regionale Coördinatie Grote Meren
Sainte Famille Hotels Building,
Plot Number 1260, Nyarugenge District,
Kigali City, Rwanda
+250 787 77 33 74
d.ripoche@vsf-belgium.org

België partner in ontwikkeling

Albe De Coker CO2 neutral print Certificate Number 10509-1506-1004 www.climatepartner.com

Lid van VSF INTERNATIONAL VÉTÉRINAIRES SANS FRONTIÈRES

VEF - AERE

Dierenartsen Zonder Grenzen onderschrijft de ethische code van de VEF. U beschikt over een recht op informatie. Dit houdt in dat schenkers, medewerkers en personeelsleden tenminste jaarlijks op de hoogte gebracht worden van wat met de verworven fondsen gedaan werd.

V.U.: Guy Hendrickx, Liefdadigheidsstraat 22, 1210 Brussel